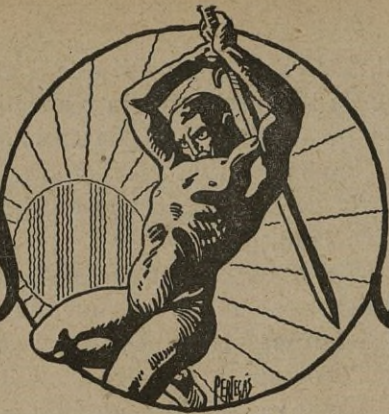

PATRIA NOVA

SEMANARI VALENCIANISTE

Prèus de sotscripció

Reine de Valencia.. . . Ptes. 0'50 trimestre
Catalunya i Illes Balears > 0'50 >
Espanya. > 0'75 >
Extranger.. . . . > 1'— >

Direcció pera correspondència

Kiosc de San Martí.—VALENCIA

Valencia 1.º de Mayo de 1915

Número sòlt: 5 céntims

VOLEM

la oficialitat de la llengua valenciana.
que siguen valenciàns tots els que 'n nòstre reine desempenyen càrrecs públics, inclosos els governatius i administratius, i els militars que impliquen jurisdicció.
l'autonomia tan ampla com se puga obtindre per a l'municipi i la nacionalitat valenciana.
el restabliment del dret foral valencià ab les modificacions que aconsellen els temps.
el servici militar voluntari i retribuit.
la instauració del crèdit agrícola en tot el reino.
Bolsa de Treball i Musèu social valenciàns.
caixes de retiro pera la vellea.
pensions als pares prolífics i exenció d'alguns impòsts.
la ensenyansa integral gratuïta i obligatòria.
tractats de comers i abaratament de tarifes ferroviaries i maritimes.

EL BANQUET A ROMANONES, o el que l'agarre pa d'ell

La pau reina en els Vivers.

Cóm mòr Espanya

No es que vullgam referir-nos expresament al banquet polític que'n esta mateixa semana se donà en els Vivers, encara que siga verament este fet el motiu que inspira estos renglons. Es que'l dit acte, per sa trista transcendència, pòsa com de còs present el actual problema polític espanyòl.

En l' actualitat res hi ha en'nòstra política que siga sincer ni real. Desde'l sufragi fins l' última i més insignificant demostració del dret de ciutadania, tot està asquerosa i baixament falsejat; no hi ha fet ni paraula que's puga creure tal com se veu o s'escolta.

Ha parlat Romanones en Valencia i ha manifestat que *be pot dir-se que'n Balears no hi han més que lliberals*. I el seu viatge a les illes ha constituït un fracàs.

Digué també'l senyor comte:

«Yo me propòse realitzar unes eleccions veritat: vejáu si estaré segur de nòstres fòrses. I si fora possible, yo faria qu'estes eleccions no foren dirigides desde'l ministèri de la Governació i fins que no hi haguera ningú en el palau de la Porta del Sòl, fins que foren passades les eleccions...»

Afortunadament pera Valencia, fent la concessió de que la representaren els que l'oixqueren, ningú periòdic, al aplegar assí, pòsa el acostumat parèntesis indicant aplaudiments ni tan sisquera aprovacions...

May poguerem creure que hi haguera un polític tan sòls, dels que per ara ens governen o pòden governar-nos—i mol manco Romanones,—que s'atrevera a dir tal atrocitat, que representa la més ignominiosa de les fisgues. No comprenem com ningú protestara, ni cóm fins les taules no s'alsaren enfurides...

¿Aón està'l pòble que puga respondre a eixa afirmació? ¿Aón està'l hòme que mereixca tal confiança del pòble? ¿No s'ha convensut Romanones en son viatge a Valencia que, fòra dels interessats, no hi han ni dèu que'l seguixquen? ¿A qué, pues, l'escarni d'aquelles paraules?

L'escàndalo del banquet dels Vivers no pogué obeir a ineducació dels que assistiren, sino a defectes d'organització i a la manca absoluta d'ideals i autoritat política. Allí no havia ningú que's sentira liberal—

al mòdo del comte—ni que li mereixquera l'anfitrió ningú respècte com quefe; si algo d'assò haguera existit, no haguera havut escàndalo. Cas paregut no ha ocorrit may en Valencia; eixa es la pròva.

I dirà en Madrit que assí, com en Balears, no hi han més que lliberals... I seguirem vivint el mateix ambient de falsetats i mentires... I la nau d'Espanya seguirà afonant-se com un vaixell desfondat...

Aixina mòr Espanya. I de sa mòrt tindran la culpa, no estos capitòsts que res son ni signifiquen de per sí, sino tots aquells que'ls seguixen automàticament o guiats per el bort interès d'alcansar una almòina denigrant, els que diuen que'l creuen savent que tot es mentira: lo que diuen que senten i lo que'l quefe diu...

¡Aixina matem a Espanya!...

TRISTA DATA

El dia vinticinco del passat mes d'Abril feu 208 anys qu'en la batalla d'Almansa, al ser venuts per el may prou malait Felip V, perguérem nòstra llibertat i passàrem a ser un pòble esclau.

Desde avans de la era cristiana fins a 1707, haviem segut un pòble lliure; ara, tan sòls en 208 anys que han passat, hem perdut tota noció de lo que hem segut, de lo que som i de lo que podem ser.

Se pòt estimar mol be a tot pòble del mon que no siga el pròpi; pero no per aixó s'hem de oblidar de lo que representem davant l'història.

ESPIGOLANT

El per qué de lo que'ns pasa

Del follet *Nacionalismo Valenciano*.

No us faré yo la ofensa de supòndre que ignoréu l'Història de Valencia; aixina, pues, no necessitem sino recordar que'n tot temps fórem pòble lliure, conscient i viril. Tant ho fórem, que nòstre es l'adagi de que «cadascú dels valenciàns portem un rey en lo ventre». Cuan volguérem, fórem independents, constituïts en república comercial; cuan nos convingué se confederàrem ab Aragó i Catalunya, baix un mateix ceptre que garantísava nòstres drets i llibertats... Fon neces-

sari que vinguera de Castella aquel abort de la Sobèrbia que's digué Felip V, pera que matara nòstra personalitat... I encara llavors, segons pròpia declaració del mateix tirà, «sòlsment se rendirem a la fòrsa incontrastable de les armes enemigues».

De mòdo que, històricament parlant, som espanyòls a la fòrsa. Per encara que ho forem per gust (húi ho som), seria assò motiu pera que deixàrem de ser valenciàns?

¡Ah!, ya se preocupá prou Castella de conseguir este èxit, sense qual, el de les armes, no haguera tingut ningú valor. Húi estem casi del tot descastats. ¡A tal grau d'inconsciència hem arribat, portats per Castella! Tirànicament primer, insidiosament després, Castella nos ha anat conquerint fins posseir-nos. Nos impossá sa Història, ses lleis i fins sa llengua, i húi se trovem tan castellanisats que més pareixem fills de Castella que de Valencia. A l'Història de Castella li diem Història d'Espanya; a la llengua de Castella li diem llengua espanyòla, i entretant nosatros hem oblidat nòstra Història i nòstra llengua, i ya millor pareixem una colonia de Castella que un reïne lliure d'Espanya. Els govèrns, curts en la concessió d'escòles, tirànics en l'imposició de la llengua castellana, extranya al pòble, conseguiren lo que's proposaven: crear incults, fer de Valencia el número cuarenta i pico en el ordre creixent del analfabetisme... Pòble incult que s'ignòra a sí mateix es fácil d'esclavitzar—pensaren—. I heu-nos assí esclaus del centralisme, no sòls per llei de sa fòrsa política, sino per el desmèrit de nòstra cultura.

Es, pues, deure primordial nòstre, fer cultura valenciana, perque un pòble sense cultura no's pòt governar per sí mateix. I nosatros es preëis que's governem, perque ya hem vist que Madrit no nos governa... ¡nos posseix!

RAFEL TRULLENQUE

¡Defengam lo nòstre!

El Monastir del Puig

Ab tot encoratjament s'associem al crit d'alarma donat desde les columnes de *La Voz de Valencia* per son digne director i gran valencià En Joan Pérez Lucia, crit que ha segut secundat per la demés premsa valenciana, com no podia menys que sosuir en els dies actuals en que comensa a

risclejar l' aubada d' un magne resurgir.

¡El Monastir del Puig desapareix!

¡El Monastir! ¡L' ermita de San Jòrdi! Els gloriosos monuments dins dels quals s' escrigueren les més lluminoses pàgines de nostra història immortal, bressols que foren de nostra rassa, van a desaparèixer per l' oblit en que 'ls tenim, van a caures, van a asolar-se al pes mateix de ses grandeses, perquè l' Estat central, que tants caserons inútils d' Espanya declarà *monumentos nacionales* tan sols per entorpir eixamples o favorir interessos de cacics, res l' importa que tot lo nostre s' afone i desaparega. Pera l' Estat central no hi ha més història que la història de Castella, que titulant la història d' Espanya, se nos ha ensenyat a tots en les escoles. I aixina conseguiren que la major part dels valencians ignorarem, entre atres tantes còses, lo qu' estos monuments representen.

Pero a pesar de tot i contra totes les trabes ab que 'l centralisme pretengué enfonsar-nos, l' ànima patriòtica renaix esplendent, s' adona de tot lo passat i mamprén decidida el camí de sa dignificació.

Sí; hi ha que portar a cap el proposat aplec al Puig; deuen anar tots els valencians, els de les dretes i els de les esquèrres, que es esta una cuestió que a ningú ferix ni deixa d' interessar. Entretant, prenguen bona nota nostres representants en Corts pera EXIGIR què sense pèrdua de temps s' atenga a la deguda conservació d' estos monuments.

Devem anar al Puig. Deu anar al Puig mitja Valencia en entusiasta manifestació patriòtica, en un dia ple de fòc de sol, baix el flamejar de mils de banderes ab les quatre barres de sanc...

Devem anar a eixe poble gloriós pera que 'ls germans nostres que allí viuen s' adonen bon conte de lo que allí tenen, dels sacrificis i respètes que mereixen eixes construccions que nostres avantpassats santificaren cuan feren de nostra Patria valenciana, ab sos talents i sacrificis, u dels pobles més grans i floreixents del mon.

Conten els organitzadors del aplec ab la entusiasta adhesió i ajuda de PATRIA NÒVA.

També la Joventut Valencianista s' adherix ab tot entusiasme al aplec propòst.

No duptem que s' activaran els treballs tot lo posible. a fi de que cuan avans se puga portar a efecte un acte tan just i tan patriòtic.

Federació Valentina

Contestacions rebudes

Senyor Director de PATRIA NÒVA.

Molt senyor meu: He llegit els articles que baix los títols *Federació Valentina* i *Nòstra respòsta* s' han publicat en el núm. 8 de PATRIA NÒVA, i vaig a dirli en poques paraules la meua modèsta opinió sobr' ells.

L' acceptació de les bases proposades en ells supòsa admetre un principi, respècte del qual se mòstra escèptic el mateix Sr. Trullenque, autor del primer de dits articles. Este principi es el de que, catòlics i anticatòlics, podem mancomunar-nos pera la constitució de una entitat política de caràcter permanent.

Tal principi, pera molts com pera mí, es inadmissible, perquè: 1. Creem que la Religió Catòlica es un factor potentíssim i indiscutible de civilissació i de progrés, i per tant, no 's deu prescindir d' ella al tractar del govern dels pobles; 2. Creem qu' els interessos religiosos son els interessos més sagrats d' un poble, i sent aixina, no deuen ser possats en llòc secundari; 3. Creem que 'l major be que podem desijar a Valencia es que la fe i la moral catòliques reïnen esplendorosament en ella, i que devem treballar pera conseguir-ho.

Pensant aixina, convensuts de la veritat d' estes tres idees, ¿cóm anem a obligar-nos a deixar a un costat nostres conviccions i sentiments religiosos, pera cooperar al triomf d' un valencianisme com el que 's proposa en l' article *Federació Valentina*? Creuriem fer traició a nostra volguda Senyera valenciana.

No vulle exténdrem més, senyor Director; eixa es la meua humil pero sincera opinió.

Mane d' este son affm. amic que molt l' aprecia

Josèp M.ª Jiménez Fayos,

President de la Joventut Integrada de Valencia.

Creem que 'l Sr. Jiménez Fayos no ha interpretat degudament les bases propòstes. No obstant, agraim moltíssim i respetem més encara la seua opinió, i procurarem ser més

explicits al fer el resum de les contestacions que obtingam.

Son algunes més les contestacions que tenim rebudes i que nos es impossible publicar en este número per excés d' original. Seguirem la publicació de les mateixes en els números vinents.

Nostres volem

Restabliment del dret foral valencià

(Continuació)

Exposada la cuestió del dret foral en general, fins arribar a nostres dies, hòra es ya de parlar dels furs valencians i de son restabliment, no sense fer avans algo d' història.

Al morir, sens descendència, Carles II l' Encisat, resulta vacant lo trono d' Espanya, i elevat al mateix, per l' influencia francesa en la Cort espanyòla, Felip d' Anjou, comensà la guerra de Successió, al pendre partit els pobles de la Corona d' Aragó per l' Argiduc Don Carles d' Austria, que jurava respetar sos furs.

Vensut el Reine Valencià en la batalla d' Almansa, lliurada el 25 de Abril de 1707, el Reial Decret de des-nacionalisació valenciana no se feu esperar; el 29 de Juny del mateix any el firmaba Felip V, en el Reial Siti del Bòn Retiro, disposant que la llengua valenciana fora extranyada dels Consells i de la contratació i que 'n lo successiu se regiría per el Dret de Castella, per quedar abolits sos furs. Com mòstra del dolor dels nostres pares per la pèrdua de nostra personalitat, restà consagrada en el *follelore* valencià, al parlarse de pèdre, la frase: *Més se pergué en Almansa*.

Aragó, Catalunya, Mallòrca, encara recobraren, com ya diguerem, de mans d' aquell bogi de pobles que se digué Felip V, part de son dret foral, sols Valencia el pergué per complet. De res serviren les protestes, els laments i els actes de desagravi, com el següent: Arriuat el rei a Valencia, cuan se dirigia al Patriarca pera assistir a una festa religiosa que se donava en son honor, ocurri que la carròsa en que anava s' estacà en el carrer de Llibrers; els valencians no sols la tragueren de l' estacada, sino que la portaren a bras fins la mateixa iglesia.

Ni encara aixina conseguiren la benevolencia reial pera recuperar lo perdut. Es tota una ensenyansa de que 'l camí de la reconstitució de nostra personalitat no está en el servilisme. Privats de tot rest de nostre dret foral i perseguida nostra llengua no es extrany lo apresa que s'ha consumat nostra castellanisació, fins el punt de que'n el moment present no sapiam qué som, si castelláns o valenciáns.

Còdic de les *Costumes els stablements del reino e de la ciutat de Valencia*, que després de dos sigles de sa derogació, un eminent juriconsult castellá—mestre de registradors i notaris—, don Eustaquí Díaz Moreno, alaba d'este módo: «...es considerat generalment, i abraó, com u dels millors furs en matèria hipotecaria, tan complet com el de Aragó i superior als de Catalunya i Navarra.»

Preparant el dia de nostra autonomia política, que no implica ni molt manco l'idea del separatisme, opinem, que una restauració jurídica valenciana havia de tindre els objectius següents: Primer. La reintegració espiritual del dret foral valenciá, en totes ses rames, ab les modificacions i adicions que aconsellen els temps. Segón. L'investigació i reconeixement—si les hi han—de les costums *preter legem* (fóra de la legislació actual, pero admeses per els Tribunals) que, desde nostra sumi-

sió al dret de Castella, continúen subsistents o s'hajen creat de nou. Tercer. L'aplicació de tot lo que l'ingèni valenciá havera inventat de bó en matèria jurídica. Quart. La millora del dret comú o general que mereisca nostre respècte. Quint. L'introducció en nostra Patria de aquelles institucions estrangeres que suposen un verdader avans, com huseria la del sistema hipotecari australiá, que, entre atres ventajases, produiría un considerable abaratament en l'inscripció de la propietat, permetint l'entrada en el Registre de la petita propietat, fins el dia present fóra d'ell per lo car del procediment.

Igual que hui ocurrix, les diferències en el dret de les nacionalitats de Espanya, serien, en el pervindre, més que substancials, accidentals, pero lo suficient interesantes pera mostrar el caràcter, cultura i estat social de cada una d'elles.

Esta aspiració a la vòlta del dret foral no deu alarmar a les gents per l'alteració que'n l'actual régim jurídic suposaria, tant més quant que sòls a títul d'un major progrés i benestar havia d'intentarse. Ademés, sempre, al implantarse atra legislació, s'establí un dret transitòri, espècie de pònt entre l'antiga i la nova, per el cual s'amparen els drets naixcuts baix el régim anterior.

E. M. F.

(Se continuarà).

que podriem ser si no hi haguera les cáfiles de sangoneres que xuclen tota nostra sang, a la sombra de tota llei de una enganyosa unitat nacional que no ha servit may més que pera farnos desapareixer com a pòble lliure primer, i després pera saquejar-nos per els quatre costats en benefici tan sòls de vagos i desaprensius; nosatros, repetim, hem d'ixir a la defensa de nostre pòble i hem de fer-los compendre, per fi, que SOM ELS ÚNICS que's devem a la justicia i a la veritat.

Lo qu'está passant es de tot punt inadmissible. Extén un valenciá la fulla corresponent, indicant lo que'n realitat paga de lloguer per la casa que habita; els arrendadors, no es que compróven aquells datos consultant-ho als propietaris, per eixemple, o per un atre mig que fora legal i decorós, sino que van al aváns catastral, veuen l'impòrt de la finca, determinen al seu gust la renta que deu fer i els lloguers que a ells els pareix que s'han de pagar, i per estes cantitats inventades al seu plaer exigixen el pago als vehins AB TOTS ELS ATRASOS QUE'LS DONA LA GANA, i al que no paga, o no pot pagar, o no vol consentir que de tal módo li s'atropelle, el fan anar de cap i l'amenacen en portar-lo als jugats i en embargar-lo.

Pero... ¿será de veres qu'estem en Valencia o en quin despoblat estem?

¿Es que l'Alcalde de Valencia s'ha cregut que assò, a conte de ciutat, es algún corral de borregos incapasos de reclamar els seus drets, i, per tant, indignes de que ningú els defenga?

No sabem si l'Alcalde farà les gestions que li corresponen fer. Com a bon centraliste qu'es tal vòlta no les fassa. Pero en este cas, pense a lo que s'arrisca; pense que d'un pòble ningú's burla impunement; que al cap i al fi el pòble i no més el pòble es el que mana...

L'escándalo de les cédules

Es verament incomprensible i absurd que'n una ciutat de la cultura i de la importancia de la nostra se pase per les vergonyes per que assí pasem.

Ninguna de les autoritats que nos regixen se cuida de garantir els drets dels ciutadans; totes elles s'obliden de sos deures, totes elles falten a la sagrada obligació que contraguieren al pendre possessió dels seus càrrecs, que no son, com pareix que's creguen, com bules pera autorisar tot negòci brut i sense entranyes, sino pera cuidar de que tota llei se cumplixca i ningú abuse més del honrat ciutadá que pena i que trevalla pera pagar-los.

L'Ajuntament de Valencia arrenda l'impòst de les cédules, i després que no pensa en l'abandono que assò representa, el cedix a una empresa

forastera que ve tan sòls a lucrar-se pera derrochar en vicis o més tart anar-se'n a la seua terra en nostres diners, i pera despatjar-se al seu gust abusant sense mida i cobrant lo que li dona la gana, sense que hi haixca autoritat que respònga ni ixca a defendre la raó dels honrats ciutadans, que son, en resum, els que tot ho paguen i els que a tots mantenen.

¿Qué fa l'Alcalde de Valencia davant dels abusos dels arrendadors de les cédules personals? ¿Per qué's callen tots els periòdics de Valencia, que tant blasonen de defendre nostres interesos? Els seus motius hi haurán i cadascú se'ls sabrá. Pero nosatros que, a pesar de nostra insignificancia, no tindrem jamay atres interesos que no siguen els mateixos de la Patria valenciana; nosatros que sabem lo

GLOSARI

EL SACRIFICI

Del Pòble i pera 'l Pòble es este *Glosari*. Volguera que a eixe Pòble sufrít aplegara i fora com revulsiu enèrgic que 'l fera votar de son estat cataléptic. Volguera ser nou Mesies, no humil en la paraula ni dócil, sino ple de exabrupte en la oratòria, fòrt en els ademans, de gesto avasallador i anárquic; si, mol anárquic i rebèl. Volguera tindre eixa atracció

pròpia dels màrtirs sociataris i vórem seguit d'eixa gentada sufrida, que's diu Pòble, i rebel·lar-me contra lo existent per renovar-ho, per fer naixer dels restos de lo atropellat una nòva Arcadia.

¡Pòble gran, descendent dels agermanats! ¡Pòble per qui encara corre la mateixa sanc de Vinatea i Guillem Sorolla! Yo vullc que te rebèles, pues sòls de la rebelió naix la vida. Yo vullc acaudillar-te, Pòble. Escolta, Pòble valencià: Obri les pàgines de ta història sens igual en lo mon, i estúdiat. Allí tindrás espill en que mirarte. Allí vorás que cuan te nomenen, la major part de les vòltes es pera senyalar alguna d'eixes convulsions pròpies d'aquell que estant oprés vòl llibertat. Allí vorás els fets teus gloriosíssims en la gran epopeya de la lluita ab els nobles: la guerra de les Germanies. Mirat en l'història i sempre te vorás com armijer de les causes grans.

Pòble fòrt, yo vullc ser lo teu capdill, i per tú i ab tú regenerar a ma Patria, a ma Nació valenciana. Pòble: yo vullc que sigues lliure i aixina ocupar lo lloc que per dret te correspón en lo concèrt de les nacions. Vullc que desempenyes les més altes dignitats com un temps desempenyaves.

Vine ab mí, vine; seguix-me sens recèl ni temor i anirem on nòstres brassos puguen obrar, de tal módo, que la nòstra sanc siga tinta ab quina se escriga la segona epopeya valenciana.

Veritat es que tal vegada ens espere la mòrt... Pero morir es de màrtirs, i els màrtirs son immortals.

JOANOT

*Per excés d' original
s' hem vist obligats a
retirar alguns treballs,
que procurarem inser-
tar en el número vinent.*

Vèrsos de Patria

Anatema

Malahit siga 'l fill bort
que de sa Patria en dissort,
escolta 'l planyivol crit
i alsa 'ls muscles i 's fa 'l sort!...

¡Malahit!

¡Malahit el descastat
que a sa Mare ha abandonat
i ab les mercés s' ha envilit
del bogins que l' han clavet!...

¡Malahit!

¡Malahit el que ha pogut
de la rassa que ha naixcut,
sentirse 'n avergonyit
i encar vòl esclavitut!...

¡Malahit!

¡Malahit qui tan vil es
que per els trenta dinés,
sa pròpia Patria ha trait
i la entrega ab un fals bes!...

¡Malahit!

¡Malahit el qui al clamor
del corn guerrer vengador,
de nòstres hosts s' ha 'enfugit,
miserable desertor!...

¡Malahit!

¡Malahit en tot moment,
malahit per tota gent
qui a la Patria fa delit,
i que siga, etèrnamment,

Malahit!

FRANCESC CABALLERO

Pòbles benemèrits

ALCIRA

¡Pèrta del Vad-el-Xúquer! ¡Riu de plata! ¡Clau del tresòr del Reine! ¡Yo he vist les jòyes de ton passat magnífic i sé que brollen d'elles raigs de Júpiter! ¿Per qué dòrmen inèdites encara les fulles de ta Història prodigiosa? ¿Aón tens lo monument al Rey En Jaume?

Recòrda que 'l gran pare de la Patria Valentina posà en lo teu escut *cuatre barres bermelles* que diuen de la sanc de tos fills màrtirs. Ell te donà el secret de nòstres tèrres, *claudio regnum, et aperio*. ¡Obri tú lo palau de maravella aon dòrm l'esperit triomfant de nòstra rassa! No oblides que 't lliurà de amaganseses ambicions castellanes i que 't duguè les gents fòrtas i nobles que després te lloaren i enaltiren; ell te feu *coronada* i fidelíssima i te honrà ab les *primeres Corts del Reine*. Cal dirse que d' esclava te convertí en senyora. Tú el veres malalutús en eixa casa que ostenta una *olivera* victoriosa; ahí entregà sa espassa al fill En Pere, que plorant rebia la Corona.

No manquen pergamins a ta noblessa, ¡oh, venerable *Sucro*! Tú no has necessitat que la folia de un rey de sanc forastera allargara tos carrers i enriqueira tes cambres a costa de ciutats trevalladòres i dòcils i sofrides, perque tens llarga història valenciana i pròpia fertilitat.

Eres el «jardí de nòstre Reine», i enclòus en ton passat el de la rassa valentina; els sègles t' han deixat recòrts abundantíssims que agermanen patiments i victòries. Tú dares nòm al riu que 't fertilissa i per ell a les aigües *sucronenses* del golf tan festejat de nòstres plajes. Tú fores la llasada germanívola del antics edetans i contestanis, i a les hòres conserves les petjades dels grans conqueridors: Aníbal, Pompey, Sertori, César, Alfons Batallador, i per damunt de tots, del Rey En Jaume l' invencible i sabi. En tú jeya d'olent cuan la veu trista li duya l' amargor de la desgracia... Tú oïres de sos llavis son clam d' indignació:

«¡Porteume 'l meu cavall, dugau-me les armes; vullc anar contra eixos traidors qu' em creuen mòrt!»

També hui, si te vera en mans del

caciquisme que deté ton enginy i ta volensa, cridaria indignat ab tota la fòrsa de sos pulmóns de ferro:

«¡No li reconegau may superioritat a Castella! ¡Vulle anar contra eixos traidors que 'm creuen mòrt!»

No oblides d' aón devallen les desgracies: per allí aparegué aquella tempèsta que 't feu plorar amarga; d' allí 't vingueren devastadores aigües brutes pera rebirte i enfangarte bramolant rencoroses; per elles s' enfebliren i afonaren a centenars tes cases fèrmes i tranquiles, a son pensar desfense estrepitoses. D' allí, com ara, fon qui et disputava ab tota la ambició de sa impotència al únic que podia redimirte. D' allí vingué ab sa dalla verinosa Pere 'l Cruèl a desollar les hòrtas i el goig de les families. D' allí baixaren enemics a nòstres Germanies pera tòrser lo triomf de la Justicia. Per allí aparegueren els extrangers i vencedors d' Almansa, que obriren la fòssa a nòstres lleis progressives; ¡encara les estudien els hòmens de l' Europa i admiren la sabiesa i el gèni, hui vensut, de nòstra rassa! D' aquelles tèrres èrmes i atrasades vingué 'l *decret-venjansa* de Felip V el Innoble. D' allí venien els decadents i afrancesats de Ferrand VII...

No gires may tos ulls cap a la Ibèrica, qu' es ella el gran molló de ta desgracia. Mira al llevant i a les tèrres germanes que 't rodejen. Eixa mar blava que 'n altre temps fon nòstra, nos ofrena millers de rutes imborrables pera nòstre comèrs a pòbles múltiples; conquerimla nòument ab nòstres fòrses, que l' Història nos diu que son immenses. Tornem a tindre fe en nòstra rassa i vencerem a tots els que hui nos vensen. I vorás com retorna nòstra industria i se 'n òmplin en colmo nòstres cambres, i tornen a ajuntarse nòstres còlles en sabies societats protegidores, i augmenten a dolls escoles dignes, de lletres, d' arts, d' oficis..., aon se puga dependre en nòstra llengua els secrets de les ciències... I aixina lograrás ser pòrt del Xúquer, i podrás defensar el pònt de San Gregòri que 't vòlen asolar els mals que de tú manen... I honrarás lo degut a Ben Ja-

fata, al sublim Anacreònt, al héroe de Xátiva i quefe de les teues germanies, l'inmortal Urgellés...

¡I reviurà la Patria poderosa i rica i admirable, i Mare única pera tots els seus fills que la respèten!

¡No 't manca, no, poder: sòls necessites despertar i aixecarte com l'atleta!

¡Ah, si Ell alsara el cap!... Ab sos pulmóns de ferro nòvament cridaria:

«¡Vulc anar contra eixos traidors que 'm creuen mòrt!»

TIRANT LO BLANCH

Emili Delmás

El passat divèndres 23 d'Abril, a l'etat de vintis anys, deixà d'existir nòstre entranyable company i entusiaste germà en ideals; Emili Delmás i Badenes.

Després d'una llarga i penosa malaltia, cuan creiem qu'era ya iniciat un franc millorament que pronte permetria al estimat amic tornar a nòstre costat a mampendre de nòu les tasques lliteraries, que ab tanta incondicionalitat, talent i patriotisme fera sempre; després de pòques setmanes que 's realitzara la més gran de les seues ilusions, unintse per el llas del matrimoni a la dòna que tant volgué, la inesperada i dolorosa nòva de la seua mòrt fon pera tots els que tant l'estimavem un colp terrible.

Era l'amic noble i sincer, tant en els instants de joia com en els moments de dolor o adversitat; era dels percatats de la vera transcendència dels nòstres ideals redemptors, patriota valencià com el que més, ver amant de tots els seus i company sempre dispòst, per tota òbra gran i santa, a tota mena de treballs i sacrificis.

El nòm d'Emili Delmás ens recordarà sempre els instants més intensos de nòstra vida, entre 'ls lliris de nòstres ilusions per el desvetllament de la Patria abatuda, i els carts dels desenganys, que més encara ens faràn compendre lo molt que valia un bon amic com aquell.

PATRIA NÒVA s'associa 'l inmens dolor que tan irreparable pèrdua ha portat als còrs dels pares amantíssims, la muller volgudíssima i la germana no menys aimanta i volguda per el amic finat. Pera tots nòstre pèsam més sentit i fervent.

¡Descanse 'n pau l'estimat amic, germà en ideals, a qui may oblidarem!

En Castelló

El dumenge últim va tindre efècte en el Circul Republicà de Castelló l'anunciada repetició de sa conferència sobre «Nacionalismo Valenciano», per nòstre amic En Rafèl Trullenque.

Va ser un èxit encorajador.

La noble ciutat germana tributà al amic Trullenque una carinyosa acullida. Entre les personalitats que concurriren al acte figuraven el senyor En Ferrán Gasset, quefe dels republicans de Castelló; En Gaetà Huguet, ànima del valencianisme en la Plana; el senyor Perales, director de *El Clamor*, i moltes atres distinguides representacions. Va constituir una vera explosió de valencianisme.

Nòstre amic el patrici En Gaetà Huguet, organisor de la Conferència, pronuncià un bell discurs com final de la velada, rebent abdós senyors moltíssimes felicitacions, a les que unim les nòstres més sinceres.

El senyor Huguet mereix nòstra gratitut per l'ajuda que presta a la noble Causa del Valencianisme, i l'amic Trullenque un abrás de fraternitat.

¡Avant! La gran Patria Valenciana comensa a afiansarse per tot arreu...

CULTURA VALENCIANA

¡Socarrats! —Es Enric Muñoz Barrachina un jove de tempèrament inquiet, mogut sempre per eixe revolotejar insegur de papallona entorn de les més diverses flòrs. Una vòlta es l'apasionat per lo teatre, sent lo sainet o l'entremés la seua òbra; atra vegada ab pixor direcció el monòlec *cupletero*... i ara, tenint millor gust artistic i semblant, demostrar predilecció per la nòstra literatura, s'ens ha revelat com a noveliste valencià, que coneix perfectament els resòrts d'eixe gènere literari. ¡Socarrats! es lo títol que ostenta la novèla, que com publicació de la *Biblioteca del Cuento del Dumenche*, ha vist la llum pública.

No direm qu'es òbra definitiva ni molt menys, ni creem tampòc qu'es ella tota la tasca que pòt fer l'autor. ¡Socarrats! es un ensaig afortunadísim.

L'assumpte es de tanta realitat, que sembla vixcut en tots sos capítuls: els nòu que conté l'òbra son d'una intensitat literaria, que molts consagrats volgueren pera ses novèles. Les descripcions i els diàlegs, com motius ornamentals de tota novèla, sempre son naturals i en perfectà situació i oportunitat, sens violències ni fingiments. ¡Mes qué llàstima que assumpte tal siga escrit ab una ortografia completament castellana!

De desitjar seria que prenguera l'autor més cariño a la literatura nacional i no fora

¡Socarrats! l'única òbra en valencià que admiràrem. Aixina ho esperem d'Enric Muñoz Barrachina, a qui aumentà l'afecte que li profesàvem desde que sabèrem que volia mampendre una novèla en valencià.

Avant, amic, sens pòr, i doneu-nos lo més pronte que pugau atra òbra en valencià, que al mateix temps que servixca pera delectació nòstra, contribuixca també al engrandiment de la república de les lletres valenciana. —F. PUIG-ESPERT.

Nacionalismo Valenciano. — Este es el títol d'un follet que acaba de vore la llum pública, en el que s'insèrta la conferència donada el dia 26 del passat mes de Febrer en la Casa de la Democràcia per l'animós nacionaliste En Rafèl Trullenque.

Sòls una còsa ens desagrada en este notable treball, i es que haixca segut publicat en castellà, còsa en la cual no devem transigir ningú. No es que ignorem nosatros la incondicionalitat del senyor Trullenque per el valencià (ya qu'hem llegit la observació que ell mateix fa constar en el follet que nos ocupa); pero es la cuestió d'idiomes un punt tan primordialísim, com tots sabem, que no creem convenient se pressindixa d'ell en ningun instant.

Apart d'assò, la conferència del senyor Trullenque es un acavat estudi del present moment històric de la Patria Valenciana, campejant en tota ella un tan enlairat esperit, tanta claretat i precisió, que tot aquell que ho llixca detingudament ha de vore com nòstres ideals res d'atrás ni exclusivismes representen, sino qu'están inspirats per les més modèrnes i progrevives orientacions polítiques i socials.

Clar està que l'autor veu el asunto baix el seu punt de vista polític, còsa que 'ns pareix mol natural, no sòls en el senyor Trullenque, sino en tot aquell valencianiste que siga d'una o d'atra opinió, en lo que al seu partit particularment se referixca i a banda de les conviccions nacionalistes que tots sentim, qu'es el punt de convergència que més ens interesa i ha de ser el llas d'unió que ha de portar-nos a que tots els germans de Patria s'estimem com correspon, a pesar de que cadascú siga del color polític que 's vullga.

Felicitem, pues, al senyor Trullenque i celebrarem seguixca ab tot encoratjament en la defensa de nòstres ideals redemptors.

Jardí espiritual. — Lo volum V de la «Biblioteca de poetas valencianos contemporáneos», que ab general aplaudiment ve publicant la benemèrita Agrupació Pro-Poesía Valenciana, es un manoll de rimes que 'ns ofrena Francesc Caballero.

Fon temps enrere—cuan féyem via per la senda ròsa de la vida plens de infantivols ilusions, i en nòstres còrs, al escalf de la Primavera, que venia prometedora, brotava la gema gloriosa de l'amistat—cuan coneguérem a Caballero.

I fon per aquells dies, de grata anyoransa, cuan s'obrien de bat a bat nòstres còrs pera donar entrada a la emoció que sentirem al mirar al davant nòstre una senda alfombra de ròses en remansos de florida i pomposa arbreda, on feien celístiques canturies els aucells, i per sobre tot, la comba immensa del cèl blau.

Tot convidava a caminar.

¿Es sentirem poetas? Yo no sé; pero cuan s'en adonàrem es trovàrem en una montó

nada de cuartilles escrites, on febroscament havíem cantat la visió maravellosa.

¡Feem versos! ¡Ah!... Pero Caballero sempre ens portava la davantera. La potent concepció, sa voluntat ferrenya, son amor al estudi, tot unit a una prodigiosa facilitat pera la versificació, fea que 'ls seus versos—cuando en l'hora íntima feem nostres llegides—ens anonadaren.

I hui ens ofrena les primícies de lo molt i de lo bò que té escrit; pero *Jardi espiritual* no és més que una gicoteta mostra del valdre d'este poeta que, tan esplèndidament, feu sa entrada en lo Parnàs de les lletres valencianes. Nosatros esperem l'obra robusta i seria que siga com la consolidació de son ingeni, ya reputat, entre 'ls que coneixem la seua llavor poètica.

¡Amic poeta! M'he n'entrat p'el teu *Jardi espiritual* i retorne flairat per les flors, que tan be cries. Es un jardí marvellós on ton ànima sura impalpable; pero yo la ovire i li fas l'abrasada espiritual en un gòig de íntima satisfacció.

Verdaderament torne complagut de la excursió p'el teu *Jardi espiritual*.

Fins la nova florida. —PASCUAL ASÍNS.

la bandera de la Joventut Valencianista

SOTSCRIPCIÓ FEMENINA

Atenent als desitjos que nos han indicat algunes senyores i senyoretetes, som gustosíssims en obrir una subscripció femenina ab el fi de costejar una bandera pera la Joventut Valencianista.

Els donatius no podrán ser inferiors a un quínet ni superiors a dos quínets, i en esta mateixa secció que hui inaugurarem insertarem els noms de totes les dames que cooperen a esta patriòtica subscripció.

Les cantitats i noms de les donantes pòden entregarse en el kiòsc de San Martí.

Admetrem també, fent-ho igualment constar en esta secció, ofermaments be de brodadores, cosidores o d'atres tallers i oficis que de mòdo algú vullguen contribuir a la confecció de nostra gloriosa ensenya.

Consells i advertències

El divendres de la semana passada donà En Lluís Tramoyeres Blasco, en l'Ateneu Científic, una conferència sobre 'l tema «Dominació valenciana en lo sud d'Italia.» En ella possà de manifest l'esperit artístic de nostra rassa per mig de sa elocuent paraula, acompanyada de gran varietat de projeccions, en les quals apareixien preciosos monuments, que com a tals son les pàgines d'òr que nostres

avantpassats deixaren escrites en aquelles bledanes terres baix la preuada ensenya de les quatre barres...

Felicitem al senyor Tramoyeres Blasco ab tota sinceritat, pero nos permetim opinar que barrejà massa atres noms apart del de Valencia. Son glòries purament nostres i a ningú tenim que donar participació, mentres no nos pague ab la mateixa moneda.

En el banquet dels Vivers desaparegueren:

141 tenedors de plata, Lluís XV.

400 culleretes de café.

Un senfí de servilletes.

Una enormitat de plats trencats.

A pagar-ho tot un industrial valencià, que per servir a un centraliste li ha costat perdre un grapat de mils de pessetes. I damunt d'assò encara hi haurán comensals que 'l desacreditarán perque no menjaren.

¿Será possible?

¿No pogué Romanones quedar-se en Madrit, o haver-se'n anat a fer propaganda... al Polo Nòrt?

Corre 'l rumor de si Romanones ha dit en Madrit que assí en Valencia estem per civilisar...

No sabem si será veritat, pero per si acás hò será fer constar dos còses:

Primera. Que pera passar lo que passá fon-necessari que vinguera ell a Valencia; i

Segón. Que si acás, éll sòls pòt parlar dels *vintitres i pico* que l'acompanyaren per assí o dels mil que assistiren al banquet; éstos son els que deuen aplicarse 'l cuento.

Els demés valenciàns, que son *alguns més*, no se mòuen de casa per tan poca cosa...

No faltava més...

Propaganda.—Segóns anunciàvem en nostre darrer número, demà a les nou de la nit, se celebrarà en el Casino Instructiu i Benèfic de Benimaclet el anunciat acte valencianiste, compòst de tres conferències qu'estarán a càrrec dels senyors Aguirre, Puig-Espert i Ferrandis Agulló.

Segóns les nòves que tenim, l'acte promet vore 's concurrídisim.

DIÁLECS AL VOL

El dillúns passat estaven en la estació del Nòrt despedint a un polític centraliste. No hi ha que dir que reinava eixe entusiasme *ful* que reina en tots estos casos. Moments aváns de ixir el tren, cuando més gran era l'efervescència, se oixqué una veu:

—¡Señooooo...

—¡Viva!... ¡¡Viva!... ¡¡¡Viva!...—chillaren tots a l'hora uns cuants partidaris que 'n el moment de confusió cregueren que 's tractava d'un crit en llahor del quefe...

—...ooores viajeros al tren!...—acabá la veu, qu'era la d'un empleat de la estació, que no 's podí aguantar la risa.

Plancha número mil...

Entre amics.

—¿Es de veres lo que m'han dit, que en el Centre de Cultura Valenciana ya parlen tots en valencià?

—Tots manco els senyors Maestre i Martínez Aloy. Ya veus com només naix un ver ideal tot se manifesta com a lo qu'es; compendrás ya que la cuestió del idioma es esencial. Ya veus quí son els que no parlen valencià...

Correspondència

J. J. N.—Alacant.—El trevall que 'ns envia s'insertará en el número vinent. En quant a nostra capsalera, deuen tindre 'n conte que no va ningú escut, ni el de Valencia sisquera, sino les quatre barres tan sòls que corresponen o representen a les tres ciutats sense distinció per ninguna d'elles. No obstant, tal volta mol pronte pugam complaure 'l en un gravat de titular de secció. Les seues atres observacions, oportuníssimes. pero no tan fàcils de conseguir. Farem lo que pugam. Molt esperem de les seues gestions que nos anuncia i aguardem ses nòves. Tenim el Diccionari valencià de que nos parla. Contestarem per corréu a la seua del 25 pasat.

Tallers F. l. t. gravat.—Valencia.—Servixquen-se indicarnos prèus i 'ls contestarem.

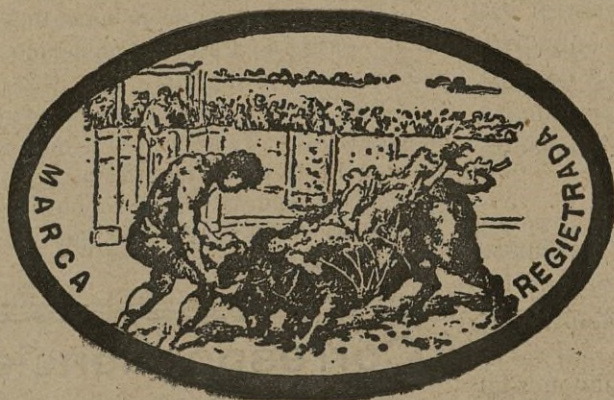
P. A. L.—Valencia.—Servit com voreu. Hem tingut que retallar algo, pues de lo contrari no ens haguera segut posible complaure 'l. Esperem els versos que 'ns avisa. Sap qu'estem sempre a les seues ordres.

F. M.—Cocentaina.—Pasem l'avis oportú a l'Administració pera que sense pèrdua de temps els siguen enviats tots els números publicats.

F. M. i D. G.—Valencia.—May agrairem prou la seua ajuda, qu'estimem en lo moltíssim que val. Creem que, possat ya tot en marxa, no hi haurá motiu de queixa de hui en avant. Lo que 'ns diuen del anunci, passa en tot periòdic quant se tracta de clichés que 'l comerciant ya te dispòst al efecte. No obstant, vorem de arreglar-ho, pues com compendrán, fins a nosatros mateix nos gusta també. Celebrariem molt tindre una entrevista ab vostés. Corals salutacions als entusiastes companys d'eixa casa.

- - - CALSAT - - - - RIERA -

Carrer de Lauria, 5.-Valencia

Fosfo-Fito-Kola-Aliño

Novíssima medicació fosforada. Fósforo orgànic de les llavors dels cereals i Anòu de Kola granulades. Poderós tònic reconstituent. De positius resultats en l'anèmia, tuberculòsis, escrofulisme, raquitisme, inapetència i en les convalescències. RECOMANAT PER LA CLASE MÈDICA.

De venda en les principals farmacies i drogueries d'Espanya.

Botella gran, 5 pesetes. Botella petita, 2'75

Pera demandes al per major: Farmacia de la Viuda del Doctor Aliño, plassa del Mercat, 52.—VALENCIA.

La Floresta Fàbrica de flors artificials

:: Eduart Arnal ::

Saragossa, 16.-VALENCIA

Pera Ombreles, Palmitos, Boquilles, Bastóns i articles pera regals

La casa Bruguera

San Vicent, 41, front al carrer San Ferrán
— — — VALENCIA — — —

Fumeu l'incomparable Paper Mefisto

: Fàbrica de Conserves Vegetals :

ALFREDO J. MORGAN I COMPANYIA

GANDIA

Especialitat en tomata, pimentó, pésols, sanfaina, bresquilla, albercòc, raim, etc.

Pera pedidos: Manuel Coll, carrer de la Corona, 15.-Valencia

Tintorería SOTO

Avinguda del Pòrt, núm. 38

:: Teléfono núm. 958 ::

:: :: VALENCIA :: ::

Kiòsc de San Martí

✕ ✕ ✕ ✕ VALENCIA ✕ ✕ ✕ ✕

Venda de tota classe de periòdics, semanaris

□ □ □ □ □ □ □ □ y revistes □ □ □ □ □ □ □ □

Especialitat en periòdics regionalistes

El Depuratiu vegetal de Fuster

es un remey efícas pera les enfermetats dels ulls, del estomac, dolors reumàtics, neurastènia, asma, enfermetats secretes de la dona, sífilis, venéreo, hèrpes i demés que tinguen per orige la existencia en la sang de toxines i ácit URIC, porque l'DEPURATIU VEGETAL FUSTER expulsa i obliga a ixir ab la suor i l'orina totes les dites impureses.